

kunst

Bij de voorstelling 'Voorland' wordt het publiek onder meer op een tractor door het dorp Schellinkhout gevoerd. Theatergezelschap het 5eKwartier neemt de toeschouwer zo mee op een zoektocht naar de ziel van het dorp.

Arend Evenhuis

Rijkswaterstaat bestond nog niet, waardoor iedere buurtbewoner zijn eigen stukje Zuiderzeedijk naar eigen inzicht moest onderhouden. De een restaureerde met oude kranten en wier, de ander met kreupelhout of uit de sloot gedregde modder. Aldus herbergt de dijk een bibliotheek van archeologische geschiedenis.

„Om de vijftig meter stuit je op weer een ander verhaal”, zegt Titia Bouwmeester borrelend van enthousiasme. Met haar theatrale landschapsgeselschap het 5eKwartier maakte zij de voorstelling 'Voorland', een theatrale reis naar de ziel van een dorp, voor theaterfestival De Karavaan.

Dat dorp is het lintdorp Schellinkhout, iets ten oosten van Hoorn aan de Zuiderzeedijk. Bouwmeester zag het dorp als metafoor voor talloze dorpen in Nederland waarvan de beroepsbevolking vertrekt, waar mensen van buitenaf de huizen kopen die de jongere dorpbewoners niet kunnen betalen. Een dorp dat weliswaar niet leegloopt maar ingrijpend van karakter verandert. Nergens nog een winkel, kroeg of postkantoor te bekennen. „Is dit nog wel een van veeleert en fruitteelt levend dorp, of een openlucht museum?”, vroeg Bouwmeester zich af toe zij de eerste keer Schellinkhout binnenkwam. Familienamen verdwenen of kregen een andere bijbetekenis: veehouder Leeghwater gaat met z'n koeien ver-

huizen, dorpsbewoner Rotgans is een van de laatste fruittellers, voormalig fruitkweker Snoeck begon een caravanstalling.

Bouwmeester, die eerder in de artistieke leiding van Dogtroep zat, begint haar locatievoorstellingen altijd met gedegen onderzoek ter plekke. De plek wordt er niet met de haren bijgesleept, maar vormt het beginpunt van haar theatrale reizen.

Uitvoerig sprak ze met inwoners van Schellinkhout, ze documenteerde zich en wilde weten welke verenigingen Schellinkhout had en heeft. Dat bleken er veel te zijn voor een dorp van zo'n 750 zielen: van de gymnastiekvereniging 'Nuttig en Aangenaam', de schaats- en rundfokvereniging, de wandelvereniging 'Op Staande Voet Gevolgd', de toneelvereniging tot de fanfare en de carnavalsvereniging 'De Botklappers'.

Een opengewerkte boerenkar fungeert tijdens de voorstelling als rijdende bioscoop: de haaks op het landschap zittende toeschouwers zien al rijdend het dorp aan zich voorbij trekken. Ondertussen horen ze in Westfries dialect ('mooi kort en bondig') opgenomen verhalen van dorpsbewoners. In die fragmenten verhalen de dorpingen over de schoonheid van een koe of over de 'geestontlastende' toestand tijdens het melken. „Al is het maar een pony die overblijft, dan heb je iets om 's ochtends voor op te moeten staan.”

Titia Bouwmeester ging op zoek naar 'ontzieling en bezieling', over 'geworteld zijn'. Ze beklom zo'n

veertig kerktorens, om uiteindelijk haar geschikte Westfries panorama te vinden vanaf de torens van De Weere, Oudendijk, Medemblik.

Op die torens liet zij 24 uur per etmaal een camera het dorpszicht, zeezicht en landschap filmen. Alles volgens vogelblik waarneembaar: de files die ontstaan en oplossen, de maan die daalt en rijst, de begrafenisstoet die passeert, het hooi dat wordt binnengehaald en verpakt in zwart landbouwplastic op het land achterblijft, zeilscheepjes die het IJsselmeer opgaan.

Bouwmeester: „Je ziet de grote en de kleine veranderingen maar doorgaan: de zon die opkomt en de nietigheid van de mens. Alsof een leven aan je voorbij trekt. Om even bij al die aanhoudende veranderingen stil te staan: wat is mijn rol daarin?”

Haar gefilmde panorama's worden als drieluik tegelijkertijd geprojecteerd in het dorps huis De Dregt, met begeleiding van muzikanten, aangevuld door amateurmusici uit de regio. Bouwmeester noemt zichzelf ook documentairemaakster, zij het dat haar voorstellingen niet zozeer voor het Amsterdamse IDFA-festival bestemd zijn. Zij zegt te zoeken naar 'geënceneerde documentaire'.

Onder Bouwmeesters supervisie maakte een andere kunstenaar een verfijnde variant op haar etmaalse panoramablik. Boven Schellinkhout ging dagenlang een vlieger de lucht in met daaraan een kleine camera. Dankzij het zwenken en tuimelen van de vlieger kon de camera zich als

Voor het theaterfestival De Karavaan ontwierp Titia Bouwmeester 'een theatrale reis naar de ziel van een dorp'

Westfries panorama met ontzieling

een bij gedragen, die brommend en zoemend bij de Schellinkhouters op bezoek gaat en door openstaande ramen vliegt. Bijen zijn allerm minst toevallige passanten in Schellinkhout: die hielden de fruittelers teneinde hun fruitbloesem te bevruchten. 'Zonder bijen geen appels', luidt het dan. Het gefilmde verslag vanuit bijenperspectief wordt in de dorpskerk geprojecteerd.

De titel 'Voorland' verwijst letterlijk naar de strook land die tussen dijk en branding ligt; elders in het land uiterwaarden of schorren geheuten. Bouwmeester noemt dat stuk land waar de golven op stuk lopen

'de ziel van de dijk'.

Hoe ze de Westfriezen en de Schellinkhouters in het bijzonder ervoer? „Nee, stug zijn ze niet. Je moet goed weten waar je het over hebt. Vijftig enthousiaste amateurmusici spelen mee, talloze dorpsbewoners helpen mee. Mensen uit de gemeenschap voegen zo hun eigen passie toe aan de voorstelling.”

Door het dorp rijdend wijst zij op de verschillende stolpboerderijen aan weerskanten van de slingerende hoofdweg. Ze gist naar de inhoud van de gesprekken, die daar al eeuwenlang 's avonds gevoerd worden, naar 'de achterkant van de idylle'.

Theaterfestival De Karavaan

De locatievoorstelling 'Voorland, een theatrale reis naar de ziel van een dorp' van gezelschap het 5eKwartier gaat 8 juli in het Westfries Schellinkhout in première en speelt tot en met 12 juli. 15.30 en 20.00 uur, 023-5531469 of www.karavaan.nl.

In Wijdenes, tussen Enkhuizen en Hoorn, maakte kunstenaar Robbert van der Horst een 'Stroomhuis' van geteerde planken. Het huisje op palen verwijst naar de voormalige vluchthuisjes voor noodweer langs de Zuiderzee. Door het gewicht van de gasten wekt het stroomhuisje elektriciteit op.

Het dalend en stijgend stroomhuis hangt op zes meter hoogte, in een draagconstructie aan contrage-

wichten en geeft uitzicht over het Markermeer. Tijdens de Karavaan te huur voor 75 euro voor twee personen per nacht.